

d.w.z. dus dat
geëxcommuni-
zeerde blz. 329,
ijft de Jansen
ting volgt niet
van boetvaar-
trukkellijke con-
hem nog enkele
iden, maar mag
ten". Hoe durft
as, dien ijveraar
telijke tucht op
en niets anders
n denatureering

met deze ont-
rkelijk leven in
ste overtuiging
an doordringen,
alles de tragiek
— Zij immers
dan worden de
die de een na
te schenken. —
t weinige jaren
en oordeelt en
heurmaking en
orde ben, die
ods Woord van
nen aanvaarden
hilder, geen be-
aan kerkelijke
en, zooals van
aardheid luistert
en, dat zij hen
omringende be-
dringen. — En
edenis, een be-
iërarchen wan-
zoals thans ten
kelijke dienaren,

Wee de kerk,
van te groote
en van Christus

t heilig, ernstig
terdege bewust.
a. ook daaruit
an censurabele
art. 79 en 80
Wezelsche arti-
van Wezel ook
rd gegeven, die
schorsing en
het veertiende
lgt namelijk in
ende, dat luidt:
die zonden, die
rhevig zijn aan
ard zijn: ijdele
n; eene vreemde
te behandelen,
zooals door hen
ik is aan hunne
el drijven met
agen erbij halen
overeenkomen,
vaardigheid der
welgevallen in
nisch ongewoon
n studiën en de
gevend zich be-
en en het al te
het al te traag
en, die tot hun
en of onbetame-
n van iemands
ekken; beledi-
ettelijk bedrog;
it en begeerte
ende en banden
haat en twist;
ingen; alle on-
en in de overige
en dienaar des
ven om te ge-
ver de kerk of

unt der Wezel-
vermelde reeks
erste soort van
de vergadering
gezet", ten aan-
alogus-van-zon-
rtredingen ging
werk. Men oor-
nden zullen zij,
ijn, een broe-
n zachte

ee of drie-
ht zal hebben,
g der classen of

de vierschaar der Synode gebracht worden, en daar
zal besloten worden wat tot voordeel en nut der
kerk wezen zal". (spatieëring van mij, G.)

Wie is nu van oordeel, dat hadden deze uiterst
voorzichtige en lankmoedige Wezelsche vaders
nog geleefd, het tot zulk een bliksem-proces in de
Gereformeerde kerken, tot zulke drastische bindin-
gen, en tot al den nasleep van kerkelijke ellende
nadien zou zijn gekomen, gelijk wij hebben beleefd
en nog beleven?

Evenwel, men heeft aangeklaagd, ambtelijk ge-
schorst en afgezet op grond van muiterij en van
kerkscheuring. Dit blijft in geding nu. Vanwege
deze grove en openbare zonden heeft men gericht
en verdoemenis over ons uitgeroepen en doet dit nog
voortdurend, zoolang deze vonnissen voor het aan-
gezicht des Heeren gehandhaafd blijven, gelijk op
deze Synode van Utrecht onvoorwaardelijk is ge-
schied; men doet dit nog telkenmale wanneer in deze
kerken de Avondmaalstafel staat aangericht en het
formulier wordt gelezen. Wij vergeten het niet,
men heeft gericht en verdoemenis tusschen ons in
gesteld. Ik weet, dat de HEERE de rechtzaak des
ellendigen en het recht der nooddriftigen zal uit-
voeren. Gewisselijk, de rechtvaardigen zullen Uwen
Naam loven, de oprechten zullen voor Uw aange-
zicht blijven (Ps. 140: 13 en 14).

P. GROEN.

DE HOOGHE RAAD INZAKE HOUWERZIJL.

Voor mij ligt de volledige tekst van de uitspraak
van den Hoogen Raad inzake Houwerzijl. Het stuk
is veel te lang om in ons blad op te nemen; boven-
dien is de officiële rechtstaal zó duister, dat het
den lezer zou vermoeien. Maar we zullen enkele
overwegingen doorgeven.

1. Eenmaal aangenomen (ook het Leeuwarder
Hof ging daarvan uit), dat „een in synodaal ver-
band" levende kerk zich aan dit verband kan ont-
trekken, moet gezegd worden, dat een wettig be-
sluit, om zich los te maken uit het verband der
kerk als geheel aan dat verband ont-
trekt, en ook een eventuele minder-
heid bindt. Aldus het Hof.

M. a. w. de synodocratische minderheid, die te
Houwerzijl het blindend besluit van haar kerke-
raad niet voor vast en bondig verkoos
te houden, was dus toch in feite aan het
verband van het den grondslag veranderende en
de kerkorde verkrachtende instituut onttrokken.
Daarna deed die minderheid iets nieuws, toen
ze zich meldde bij de uitwerpers met hun nieuwe
één-dags-formulier-van-eenigheid.

2. Natuurlijk blijft de minderheid de vrijheid be-
houden, „uit de kerk te treden", aldus de
Hooge Raad. Maar deze uittreding brengt in
de rechtspositie der uit het verband
losgemaakte kerk geen verandering,
aldus de Hooge Raad. Kommentaar niet noodig.

3. Het Leeuwarder Hof beweert: een kerk kan
zich wel aan het verband onttrekken, maar een
minderheid in die kerk kan niet tegen haar zin
gedwongen worden de meerderheid te volgen, want
— aldus nog steeds Leeuwarden — anders zou het
geweten van die minderheid inzake den godsdienst
geweld worden aangedaan. De Hooge Raad noemt
dezen „grond" onjuist.

4. Ook al zou het kerkeradsbesluit (om het
verband te verbreken) rechtsgeldigheid missen
voor die leden der kerk, die het besluit niet onder-
schrijven, en ook al zou het hen niet binden (zie
evenwel hierboven, K. S.), dan volgt daaruit nog
niet zonder meer, dat die minderheid in de
oude plaatselijke kerk blijft, en de des-
betreffende rechtspersoon blijft vormen.

5. Evenmin volgt daaruit, dat de kerkeraad,
die het besluit nam (met de hem trouw blijvende
leden) zich heeft afgescheiden van de oude kerk
en naar een andere kerk is overgegaan, en dus
niet de oude rechtspersoon blijft.

6. Wanneer aan een in het verband levende
plaatselijke kerk de bevoegdheid is gegeven, om
indien zij uit geloofsovertuiging zich niet met een
uitspraak van een meerdere vergadering kan ver-
eenigen, zich los te maken uit het verband, dan
brengt het beginsel van toelaatbaarheid van ge-
bondenheid aan de besluiten van met gezag be-
kleede organen mee, dat er geen bedenking tegen
bestaat, dat in die kerk de meerderheid of het
eenig met gezag tot handelen bekleede orgaan over
de losmaking van het zedelijk lichaam namens dat
lichaam besluit.

7. Naar de Leeuwarder omvatting (zie hierboven,
sub 3.) zou ook de kleinste minderheid
haar veto kunnen uitspreken tegen de losmaking
uit het verband; maar als dat waar was,
dan zou in feite het recht van los-
making geen beteekenis meer heb-
ben.

8. Als men aan een minderheid op dit stuk het
recht van veto zou toekennen, dan zou dit betee-
kenen, dat in den Leeuwarder gedachtengang na

dat veto de meerderheid zou staan voor de
keus om haar geweten geweld aan te doen dan wel
om uit de kerk te treden; de meerderheid
zou dan geplaatst worden voor eenzelfde conflict
als dat, hetwelk Leeuwarden voor de minder-
heid zoozeer vreest.

9. Bij een dergelijke botsing moet de minderheid
voor de meerderheid wijken.

Tot zoover de overwegingen, die ons het meest
sprekend schijnen.

Uiteraard is hiermee nog niet aangeraakt de
kwestie van art. 31, en de vraag, of, onverschillig
wat het is, minderheid of meerderheid, het recht
om zich te handhaven als de oude kerk niet altijd
daar is, waar men zich houdt aan de aangenomen
kerkenordening en belijdenis, zulks vooral tegen-
over besluiten van „meerdere vergaderingen",
welke nadrukkelijk zich hebben bezondigd tegen de
kerkorder, waaraan zij gebonden waren door de
hen delegerende kerken. Het recht, ja de
plicht der plaatselijke kerken, om afgevaardig-
den, die zich niet aan hun lastbrieven
houden, te desavoueren, en hun besluiten dood-
kalm naast zich neer te leggen, zooals de af-
spraak was, kwam nog niet in discussie. De-
genen, die door Dr H. H. Kuyper zijn opgewekt,
om uit den lastbrief de gebondenheid der
afgevaardigden aan de kerkenordening wegge-
werkt te krijgen — 't is in Middelburg 1933 Dr
Kuyper niet gelukt, later probeerde hij 't weer
eens door Ds J. Douma — hebben misschien niet
allemaal begrepen wat ze deden. Dr H. H.
Kuyper begreep het des te beter. En
ondergeteekende heeft begrepen wat hij zelf deed,
toen hij in zijn brieven aan Kampen op dat be-
ginsel van den lastbrief bleef hameren. Had
hij gebukt voor den „eisch" (!) der synode, om die
brieven te verloochenen, hij had de kerk verraden.
Dat daarna velen hem ambtelijk verriedden, moge
God hun vergeven.

K. S.

DIALOG.

Legatus: Man, dat gaat bij jullie mis. Jullie
krijgen den partijstrijd!

Ligatus: Nonsens, jij één-en-dertiger, om met
onzen Boerkoel te spreken, en met onzen Ten Kate.
Partij-strijd? Die is eens en voor goed gecou-
peerd, toen, om met onzen Meynen te spreken, de
kop van den lintworm gecoupeerd is. Dat was
Schilder, en nog een paar van dat slag. Die zagen
Kampen niet onder V.U.-aspect, maar onder Kam-
per aspect, en waren dus groeps-mensen. Die
hadden een eigen mening, die al verder de aan-
dacht kreeg, en dus waren het partij-mensen, die
wilden.....

Legatus: Je kent je lesje goed. Maar zie je
niet, dat je juist nu den partijstrijd des te feller
krijgt?

Ligatus: Wat partijen? We zijn bij ons oecum-
enisch, man. Straks zal onze synode.....

Legatus: Ja, straks zal jullie synode over
die oecumenische beweging moeten beslissen. En
nou is er al een actie-Brussaard, en Berkelbach
van den Sprekel van Leiden heeft voor die groep
gesproken.....

Ligatus: Groep? Het oecumenische besef
denkt niet in groeps-kategorieën. Het is breed, en
wijd..... Het ontplooit actie.....

Legatus: Ik dacht anders, dat ze in Schilder's
tijd bij jullie dat woord „actie" om te rillen
vonden..... Moest hij niet beloven, van alle actie
tegen de leeruitspraken zich te onthouden?

Ligatus: Hoe kun je nou zoo iets veronder-
stellen van een synode?

Legatus: Kijk maar eens na: de laatste van
de vijf beroemde vragen, door de „synode" aan
Schilder gesteld.

Ligatus: Nou ja, maar als dat dan zoo ge-
weest is, ik weet dat zoo net niet, dan ging dat
natuurlijk tegen illegale actie.

Legatus: Jij moest weten, dat Schilder zelf
in zijn antwoord heeft onderscheiden tusschen
legale en illegale actie. Ook die eerste even-
wel was verboden..... En nu de actie-Brussaard
en Berkelbach.....

Ligatus: Nou dan leidsch professor..... wat
zou je daarvan?

Legatus: Ja, ja, en schrijver van het bar-
thiaansche boek: De Openbaring der Verborgen-
heid. De kerk een ding, dat geschiedt.

Ligatus: Nou ja, maar hij is toch geen syno-
delid bij ons?

Legatus: Nee, dat niet. Maar de zaak was
bij jullie al in discussie. En de Bavinck-geest heeft
het van den Diik-geest in beginsel gewonnen.

Ligatus: Maar daarin zie ik nog geen groeps-
strijd.

Legatus: Maar man, zie je dan niets? Ter-
wille van een klein détail van de erfenis van
Kuyper hebben de middenmensen bij jullie de
groep die hun niet welgevallen was weggewerkt
door haar eischen te stellen, waarvan ze van te
voren wisten, dat ze onaanneemelijk waren. Groot
gejuich bij de in wezen anti-kuyperiaansche, en

meer pro-Bavinckiaansche breed-doeners. En die
slaan nu hun slag. „Dijk" en houden 't niet meer;
ze hebben den oorlog gevoerd met bondgenooten,
die ze niet vertrouwden, doch die nu zeggen: pas
op, wij zijn ook bij de big four. Let op: de rich-
tingstrijd is bij jullie al aan den gang.

Ligatus: Als in de Hervormde Kerk, zó iets?
Moet ik nu heusch.....

K. S.

WEDEROM: MILITAIREN!

Ter kennis van de Kerkeraden wordt gebracht,
dat de Juliana-kazerne te Loosduinen gelegen is
binnen de grenzen van de Kerk van 's-Gravenhage-
Loosduinen, met verzoek dit mede te deelen aan de
naar deze kazerne vertrekkende militairen en ons
mededeeling te doen van de komst uwer leden aan
het adres van den Scriba.

Namens den Raad,

D. J. VAN DOORN, Haanplein 3, Den Haag.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

Rotterdam 30/7 '46.

Lezende in de Acta der voortgezette Synode 1939
(aan deze Acta ontbreekt kop en staart) stuit ik
bij de Art. 741, 742, 766, op een tegenstrijdigheid.
741. Sub 14 en 15. In 742 besluit de Synode 14
en 15 voor kennisgeving aan te nemen. In de art.
766 en 768 komen ze echter wéér ter tafel. Dat
is niet minder juist, maar abus.

Hoogachtend,

G. DE LANGE Sr.

Naschrift. Zie over dit gebaar van een „sy-
node", die zich aan zichzelf niet conformeerde:
De Reformatie, 17 November 1945, bl. 53, 3e kolom.
K. S.

Vianen, 1 Augustus 1946.

Hooggeachte Professor Schilder,

Het komt wel voor, dat plaatselijk zich huis-
gemeenten vormen, door conflict met den kerke-
raad (om des Woords wil) en dat daarna
voorlichting begeerd wordt door „bezwaarden", die
niet de verdrukking-om-het-Woord met hun reeds
vrijgemaakte en in huisgodsdienst-oefening verga-
derende broeders en zusters deelen gaan, maar los
van dezen trachten te komen tot „reformatie", e.v.
kerkinstituering.

Maar dit is kwaad in de oogen van den Koning
der kerk. Die de in huisgemeente bijeengebrachten
Zelf heeft losgemaakt uit banden en in hun mid-
den is, als zij vergaderen! (Matth. 18: 20.)

Laat de HEERE Zelf Zijn „voorgangers" kiezen,
die Hem in het werk der vrijmaking zullen dienen.
Hij vernedert dezen en verhoogt genen (vgl. 1
Kon. 14: 7, 16: 2a) (Ps. 75: 8b en 1 Sam. 2: 7b).

Als het broeders zijn, die geen ambt bekleeden
in Gods huis — de gemeente — de HEERE kan
ze verwaardigen, in het ambt der geloovigen (zie
Art. 28 Ned. Gel. Bel.) zich af te scheiden van
degenen, die niet van de Kerk zijn en zoo voor te
gaan de schapen, die de HEERE naar Zijn Woord
wil gaan verlossen (Ez. 34: 11).

En dan heeft ieder geloovige zich tot deze kerk-
vergadering, e.v. huisgemeente, te voegen, zoo hij
zich niet wil verzetten tegen de instelling van God
(art. 28 slot). Laat ieder toezien, dat hij (zij),
door anders te handelen, het lichaam des Heeren
niet scheure en laten ook de predikanten, die voor-
lichten, zich eerst op de hoogte stellen van den
toestand ter plaatse!

W. G. F. VAN HERWIJNEN.

Vianen a. d. Lek.

Naschrift. Het is mogelijk — wie kent alle
gevallen? — dat „bezwaarden" niet precies weten,
waarin en op welke concrete punten zij die vroeger
een „conflict" hadden „met den kerkeraad", tegen
hem hebben gestreden vóór het Woord. 't Beste is
dus, dat ieder die zulk een conflict gehad heeft,
aanstonds ééns en voor goed altijd al de stuk-
ken op tafel legt. Opdat de wereld, laat staan,
de kerk moge weten, wat die strijd vóór het
Woord geweest is, en dat metterdaad, en ook
waarom, op den grondslag van dat Woord ver-
gaderd is. Het samenkomen met anderen moet ge-
schieden op basis die publiek is; allen die
daarin willen aandeel nemen, hebben daarom elk
voor zich die publicatie bij voorbaat te doen
geschieden. Men moet weten, met wie men
samenkomt in openbaren eeredienst, en waarom.
De eerste daad, die ondergeteekende na zijn
schorsing deed, was dan ook (door vriendelijke be-
middeling van Prof. Greijdanus, waar ondergetee-
kende zelf niet kon schrijven) de stukken op
tafel leggen. Dat deed hij vóór de schorsing